

GAZTEENTZAKO KAZETARITZA

GUTUNA

Miguel Ángel Idigoras Urrezola

Londresko TVEko korrespontsal ohia eta ETBko zuzendari ohia

Miguel Ángel Idígoras, oñatiar jatorri sendoa duen kazetari euskalduna, nazioarteko informazioan espezializatua da. TVEko berriemaile izan zen Londresen eta Marokon, bi herrialdeetako gaurkotasun politiko eta soziala bertatik bertara landuz. Euskal Telebistako (ETB) zuzendari ere izan da. Bere ibilbidean zehar analisiaren zorrotzagatik eta nazioarteko politika zein ekonomiaren ezagutza sakonagatik nabarmendu da. Gaur egun, Kazetaritza ikasi nahi duten edo ikasten ari diren gazteei zuzentzen zaie, bere esperientzia eta lanbidearen ikuspegia haiekin partekatzeko.

Kazetaritzako ikasle maiteok

Zintzoki uste dut, Kazetaritza, Informazio Zientziak, Komunikazioa edo istorioak kontatzea helburu duen ofizio zahar honi gaur egun ematen zaion izena ikasten hasi aurretik, ikasleek biziraupenerako eskuliburu bat eduki beharko luketela, funtzionatuko duen bermerik gabe bada ere. Gure herriko kazetaritza hain dago polarizatuta eta bakoitza bere lubakian gotortuta, ezen gaur hasten diren ikasleek lehenik eta behin egoera honetara nola iritsi garen ulertzen saiatu behar baitute. Eta, noski, hor hasten da lehenengo desengainua. Izan ere, mundua aldatuko duzula sinetsita hasten dituzu ikasketak, eta gero konturatzen zara nahikoa dela hura ulertzen lortzea. Eta, hala ere, sinetsiezadazue, merezi du.

Ni Euskal Herrian hasi nintzen, kazetaritza jarduera kontenplatiboa ez zen garai eta leku batean. Informatzeak ondorioak zituen. Ez naiz epikaz ari, testuinguruaz baizik. Errealitatea ez zen neutroa, ezta atsegina ere. Hitzek pisua zuten. Eta laster ikasten zenuen gauzak beren izenez deitzea ez zela ariketa estetiko hutsa, erantzukizun ekintza bat baizik. Han ulertu nuen kazetaritza ez dela ozonen oihukatzea, baizik eta sinesgarritasunak eta sendotasun profesionalak zarataren gainetik bidea egitea lortzea.

Lehen urte haietan ikasi nuen nire ustez kazetari orok bizitza osoan ahaztu behar ez duen maximo bat: Iritzia askea da; informazioa sakratua. Iritzia emateko jakin egin behar da; eta informatzeko, jakiteaz gain, entzun egin behar da. Askok Guztiei. Baita eta batez ere zure moduan pentsatzen ez dutenei ere. Garai hartako euskal kazetaritzak belarria findu eta adjektibo eta hitz bakoitza neurtzera behartzen zintuen. Eskola zorrotza zen. Ez zuen denbora luzamendurik ematen, ezta arinkeriak onartzen ere. Armeekin fanatismoa inposatu nahi izan zutenek hitzen fanatismoa ere erabili baitzuten haien moduan hitz egiten ez zuena zibilki hiltzeko

Geroago, bizitzak Marokora eramanez ninduen TVEko berriemaile gisa. Maroko, eta oro har mundu arabiarra, ez dira ulertzen liburu bat irakurriz, tokiko prentsa jarraituz edo bazkalosteko solasaldi diplomatiko batean parte hartuz. Ulertzen dira kaleetan ibiliz, jendearekin hitz eginez, errealitate soziala ezagutzuz eta herritar arrunt baten moduan biziz. Nire kasuan, atzerrian emaztearekin eta gure lau seme alabeekin bizitzeko zortea izan da; haien bizipenek eta esperientziek herrialdearen errealitatearen ikuspegi zabalagoa eman didate. Marokon ikasi nuen atzerriko kazetaria beti orekan bizi dela: ez da turista, ez diplomatiko, ezta aktibista ere. Ezagutzen duen errealitatea kroniketan islatu nahi duen behatzailea da.

Marokok erakutsi zidan, halaber, presa ñabarduraren etsaia dela. Eta ñabardura, behatzaile onak bakarrik ikusten duen xehetasun hori, kazetaritzaren oxigenoa dela. Atzeritik informatzean, bereziki Maroko bezalako herrialde batetik, kazetari espainiarrak eta are gehiago TVEkoa bada jakin behar du bere hitzak Europako beste edozein herrialdeetatik informatuko balu baino arreta gehiagorekin entzungo direla. Gure hegoaldeko auzokidea ez baita edozein auzokide. Bereziki deserosoa da, eta horrek informatzeko orduan askatasuna eta erantzukizuna egunero praktikatzera behartzen gaitu.

Ondoren Londres etorri zen. Eta Londresekin batera, britainiar politika bere gordinen eta mundu anglosaxoiaren informazio makineria indartsu eta eraginkorra. Britainia Handiko hiriburuan berriemaile izan nintzen garaiaz geroztik, badut ideia bat: ingelesezko hedabideek egungo ordena mundiala moldatzeko indar handiagoa dutela Gerald Ford hegazkin ontziak berak baino. Agentzia anglosaxoi handiek albisteak, irudiak, erreportajeak, elkarrizketak eta abar mundu osoko erredakzioetara helarazteko duten gaitasunak hamarkadetan markatu ditu albistegien egiturak eta ikusle, entzule zein irakurleen egitura mentala. Hizkuntza hispanoduneko munduak badu egiteke lanik, diseinatzen ari den mundu berrian parte aktiboa izan nahi badu. Eta kazetariak funtsezko eginkizuna izango dugu egoera hori irauli nahi badugu.

**“Marokok erakutsi zidan,
halaber, presa ñabarduraren
etsaia dela.”**

Baina gogoeta horietatik harago, berriemaile baten egunerokoak badu nolabaiteko bakardade dotorea. Zure hedabideko erredakzio nagusitik urrun zaude, erabaki azkarrak hartzen dituzu, zure irizpidearekin sinatzen duzu. Eskola bikaina da, zure epai propioan konfiantza izatera behartzen zaituelako, nahiz eta batzuetan sarerik gabeko trapezista baten moduan sentitu. Eta hori askotan ongi dator nire ustez kazetariaren mehatxu nagusia kontrolpean edukitzeko: egoa. Autoestimua, norberarenganako konfiantza eta segurtasuna, edozein jardun profesionalean eta are gehiago telebistan beharrezkoak diren arren, gure etsairik handienak bihur daitezke kudeatzen ez badakigu. Bilatu kazetaritza ona, ez lausengu erraza. Lehenak bizitza osoan lagunduko zaituzte; bigarrena eguzki egunean lainoa bezala desagertuko da.

Utzi orain aholku batzuk ematen, ez errezeta hutsezin gisa, ez baitira existitzen, baizik eta adiskidetasunezko ohartarazpen moduan.

Lehenik, irakurri. Irakurri asko. Irakurri denetarik. Eleberria, saiakera, poesia, atzerriko prentsa, klasikoak eta garaikideak. Hizkuntza menperatzen ez baduzue, hizkuntzak menperatuko zaituzte. Eta bere tresna nagusia kontrolatzen ez duen kazetaria mediokritatera kondenatuta dago. Hizkuntza ez da apaingarri bat: pentsamenduaren egitura bera da. Gaizki idazten duenak okerrago pentsatzen du. Eta okerrago pentsatzen duenak okerrago informatuko du.

Bigarrenik, mesfidatu iritzi azeleratuaz. Gaur tentazioa galdera amaitu aurretik iritzia ematea da. Ez nahastu ikusgarritasuna garrantziarekin. Sare sozialek berehalako ospea eman dezakete, baina sinesgarritasuna iraupen luzeko lasterketa da. Urteak behar dira eraikitzeke eta minutuak suntsitzeko. Tendentzia bihurtzeko presak ez du laguntzen. Hobe fidagarri izatea. Sareek ere eskertuko dizute.

Hirugarrenik, mantendu jakin mina bizirik. Galderak egiteari uzten badiozue, aldatu lanbidea. Kazetaritza ez da ziurtasunen segida bat, galderen bilduma bat baizik. Jokatu apaltasunez, baina aprobetxatu iristen zaizkizuen aukera profesional guztiak.

Eta, azkenik, onartu huts egingo duzuela. Denok egiten dugu. Kazetari txar baten eta duin baten arteko aldea da bigarrenak zuzendu egiten duela. Argitasunez. Aitzakia barroko gabe. Huts egitea funtsezkoa da ikasteko.

Nire hasieretatik Euskal Herrian, Marokotik eta Londresetik igaroz, eta baita ETB bezalako hedabide publiko bat zuzentzeko arduratik ere, argi atera badut zerbait da kazetaritza pose bat izan daitekeela, munduan egoteko modu bat, baina batez ere ofizio bat dela. Ofizio zorrotza, deserosoa eta, batzuetan, esker txarrekoa. Baina sakonki beharrezkoa.

Bide hau hartzea erabaki baduzue, egin ezazue zorrotzasunez, irakurketaz eta informatzea eta iritzia ematearen arteko muga sotil baina erabakigarri horrekiko errespetuz. Gainerakoa, ospea, txaloak eta polemikak, lagunekin tabernako barran kontatzeko anekdotak besterik ez dira.

Miguel Ángel Idígoras

